

Výstava troch múzeí venovaná zosnulému prof. Jánovi Podolákovi

(tlačová správa)

V utorok **28. februára 2017** sa v objekte Kasárne Trenčianskeho hradu uskutočnila vernisáž výstavy „**Valaská kolonizácia...samostatne a pritom spoločne**“. Výstavnú prezentáciu zorganizovali tri slovenské múzeá – **Trenčianske múzeum v Trenčíne, Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici – obe v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja a Ovčiarске múzeum v Liptovskom Hrádku.**

V úvode vernisáže sa prítomných hosťom prihovorili **Mgr. Peter Martinisko**, riaditeľ Trenčianskeho múzea v Trenčíne a **Mgr. Petronela Rágulová, PhD**, riaditeľka Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici. Následne dostala slovo **PhDr. Viera Praženicová**, etnologička, ktorá stála pri realizácii cezhraničnej spolupráce považskobystrického múzea a Muzea regionu Valaško vo Vsetíne v rokoch 2007-2013. Výsledkom projektu „Spoločne bez hraníc“ je aj 24 kusov výstavných bannerov, pojednávajúcich o rozmanitých prejavoch valaskej kolonizácie v pohraničných oblastiach Slovenskej a Českej republiky. **Program cezhraničnej spolupráce bol realizovaný s finančnou podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja - Fondu mikroprojektov a Trenčianskeho samosprávneho kraja.**

Na priebeh, vplyv i následné štúdium fenoménu kolonizácie na valaskom práve, ktorá prebiehala na spomenutom území v 15.-17. storočí, sa zamerlal etnograf trenčianskeho múzea **Mgr. Martin Malo**. Upozornil, že za osídlenie hornatých území dostali nové prichádzajúce etniká mnohé výhody. Od kráľa Mateja Korvína získali valasi v roku 1474 Veľkú listinu práv a slobôd – nemuseli platiť rôzne poplatky, volili si svojho vojvodu, ktorému podliehali, mali dokonca aj zbrane. Valasi sa živili ako pastieri oviec, drevorubači a strážcovia hraníc. Veľmi charakteristické rysy zanechali v našej gastronómii. Dovtedy sa ovce chovali len na vlnu a mäso, mlieko sa málo využívalo. Pastieri na čele s bačom boli ozajstní špecialisti – priniesli nepoznanú výrobu syra, žinčice, bryndze. Bryndzové halušky sa stali časom tradičným pokrmom Slovákov. Valasi boli talentovaní aj ako remeselníci - šili krpce, vyrezávali drevený riad, gelety, šindle, vyrábali opasky, pracky... Zhotovovali hudobné nástroje – píšťaly, fujary, signálne trúby. Bačovia boli vychýrení aj ako liečitelia – poznali účinky bylínok, stromov, poznali zákonitosti okolitej prírody i hviezdneho neba.

O príjemnú atmosféru sa počas kultúrneho podujatia postarala **folklórna skupina Javorník z Lúk pod Makytou**, ktorá udržiava tradície pastierskeho folklóru. Prítomným, asi 40 hosťom, predviedli hru na bačovských trúbach, koncovej píšťale, ozembuchu i heligónke. Mladý člen skupiny zasa predviedol plieskanie pastierskym bičom. Skupina krásne prezentovala hudobný folklór púchovskej doliny, pričom za pozornosť stojí, že nástroje si hudobníci sami vyrábajú.

Ako v závere vernisáže pripomenul pán Mgr. Malo, vo februári 2017 zomrel známy slovenský etnograf **profesor Ján Podolák**, pochádzajúci z obce Dolná Súča v okrese Trenčín.

Zaslúžil sa o rozvoj slovenskej etnológie, napísal niekoľko stoviek vedeckých štúdií, zostavil množstvo publikácií. Venoval sa najmä agrárnej kultúre, pastierstvu, národnostným menšinám i interetnickým vzťahom. **Profesorovi Podolákovi je preto venovaná aj výstava „Valaská kolonizácia...samostatne a pritom spoločne“, ktorá bude na Trenčianskom hrade sprístupnená pre verejnosť do 31. augusta 2017.**

1.3. 2017, Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici – Trenčianske múzeum v Trenčíne, v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

